

Glasilo za kamniški okraj. - Izdaja konzorcij (Fr. Kokalj). - Urejuje dr. J. Gracar, Groblje - Tiska Misijonska tiskarna (za tiskarno A. Trontelj). - Izhaja dvakrat na mesec. - Posamezna številka stane 50 par. - Letna naročnina 12.- din. Cena inseratov po dogovoru.

„To bi tudi jaz lahko!“

Krepka volja je mati odličnih dejanj. Kjer pa volja odpove, tam so pa doma slabici, pojamrane duše.

Pravijo, da je krvoločni rimski cesar nekaj napravil tale, dobrega vladarja seveda nevrečni vzdihljaj: »O, ko bi imeli vsi Rimljani le eno glavo! Enkrat samkrat bi zamahnili, pa bi odletele vse glave!« Ta ena sama glava je slabost naše volje. To moramo uničiti. Med nami mora zagospodovati močna krepka volja!

Nekaterikrat boste slišali govoriti naše ljudi: »O, saj to bi pa tudi jaz lahko naredil, samo, če bi hotel.« »Če bi hotel? — Če bi hotel?« Oh, da bi tegale nesrečnega »če« ne bilo! Tale »če« nam nemalokrat vse podere.

Veste, komu so takile ljudje s svojim večnim »če« podobni? Prav taki se mi dozdevajo kakor o Veliki noči tisti stražniki tam ob božjem grobu. Gledajo tako strašno, orožje imajo pripravljeno, da bi človek mislil: »Vsega bo konec, kamor tile porinejo.« A kdo se jih neki boji? Nihče. So pač le lesene podobe in nič drugega.

Velika, da, največja umetnost na svetu je ta: svojo dušo prav obvladati, iz samega sebe narediti zares človeka, ki naj bo to, kar mora biti: po Pavlovo povedano, vnet za dobra dela.

To si pač že nekaterikrat slišal, da ima človek prosto voljo. Bojim se celo, da si to že celo prevečkrat slišal. In da si pri tem preslišal klic po zares močni volji. Resnica pa je, da ima vsak človek prosto voljo. Nima pa vsak človek močne volje. Močno voljo pa si je treba pridobiti, moraš si jo privzgojiti in priboriti.

To delo seveda ni lahko. A nič zato. Kjer vlada moč, tam seveda vprašujemo po tem, kaj je težje in kaj je lažje. Na delo! Naj tudi minevajo dnevi in tedni in leta, nič zato. Močna volja ni delo enega dneva. Vaje je treba, vaje, vaje, vaje... In pa Krekovega: »Priatelj, začeti je treba!« — Začeti in nadaljevati in ne odnehati. In če se nam enkrat ali tudi desetkrat začeto delo ponesreči, ne misliti, da je zato delo že izgubljeno. Spet začeti in nadaljevati.

Močne volje ne bo nikdar imel tisti, ki se bo začel vpraševati: »Kdo pa mi od tega kaj da?« Kdor se pri vsaki stvari vprašuje le po dohodku in po dobičku, ta ne pozna ali pa noče poznati duhovnega življenja.

Morebiti poznaš našega Gregorčiča in njegovo pesem »Samostanski vratar?« Tam bereš nekako takole zapisano:

To bodi najvišja krepost in modrost, če imaš počutke v oblasti.

Mnogi govore vedno samo: Imel sem srečo, imel sem nesrečo, vedno me spremlja smola itd., toda pravih uspehov ne prinaša »sreča« in neuspehov »smola«, ampak tvoja krepka, močna volja.

Versko socialni tečaj „Bistrice“

Dijaško počitniško društvo za kamniški okraj »Bistrica« je kot uvod v jubilejne proslave 25 letnice društvenega obstoja priredilo versko-socialni tečaj v Grobljah od 4.—7. julija t. l. Tečaj je vodil predsednik »Bistrice« Miha Golob, ki je v uvodnem govoru poudarjal nujnost notranje poglobitve in doslednega verskega življenja. Voditelj Slovencev dr. A. Korošec je poslal brzojavko, v kateri želi kamniškemu diaštvu obilo uspeha na tečaju, minister dr. M. Krek pa pozdravno pismo. Vdanostne brzojavke so bile odposlane škofu dr. Gr. Rožmanu, ministru dr. A. Korošču in dr. M. Kreku.

V ponedeljek, 4. julija zvečer so študenti priredili veliko kresovanje pri »Borčevem znamenju« na čast slovanskega apostoloma sv. Cirilu in Metodu. Najprej je imel društveni starešina g. Jože Vombergar lep govor, v katerem je slavil sv. brata, ki sta nam v slovanskem jeziku prinesla luč sv. vere, ki naj bo tudi še danes v nas živa in močna. Že med govorom je zagorel velik kres, okrog katerega se je nabralo čez 600 ljudi. Po govoru so dijaki uprizorili Vombergarjevo narodno igro »Čudo kresne noči«, ki so ji navzoči z zanimanjem sledili. Nato so študenti zapeli nekaj lepih narodnih pesmi, za zaključek kresovanja pa »Povsod Boga«, ki je kot izpoved donela v noč po mengeškem polju.

Drugi dan se je tečaj začel s sv. mašo in nagovorom duhovnega vodje »Bistrice« č. g. dr. V. Fajdige. Prof. dr. Fabijan je nato v dveh urah predaval ob zmotah komunizma in fašizma pokazal božji izvor katolicizma in njegov vpliv na vse življenje, ki ga moramo oblikovati v skladu z najvišjim smotrom. Prof. F. Terčelj je prepričevalno naslikal, kaj je vera kot skupna dota vsemu človeštvu, kako jo v življenju kažemo in kateri so znaki, po katerih ločimo vero od verskih metod. Dotaknil se je tudi perečega vprašanja srednjih šol, katerih ustroj in duh je katoličanom vse kaj drugega kot naklonjen. V lepih besedah se je tudi spomnil največjega slovenskega moža dr. Jegliča, ki je ves živel iz vere. Dr. Fabijan je govoril popoldne o slovenstvu, jugoslovanstvu in slovanstvu ter o nalogah, ki jih imamo kat. Slovenci do teh vprašanj. Inž. Sodja pa je razpravjal, kakšen pomen ima tiskana beseda in kako velike važnosti je, da vsi delamo za razširjenje dobrega tiska.

Naslednji dan se je pričel s sv. mašo in nagovorom g. dr. Gracarja, C. M. Urednik Kremžar je nato dobro oral komunizem, z ozirom na katerega se moramo katoličani predvsem karitativno udejstvovati, ga temeljito poznati, delavcem pa omogočiti primerne družinske plače ter sploh odstraniti vse zunanje vzroke, ki vodijo v komunizem. Glavni urednik »Slovenca« in društveni starešina dr. I. Ahčin pa je v dobro zasnovanem

predavanju pokazal zmotnost fašizma in narodnega socializma, ki postavljata na oltar državo in kri. V njih je ves red na glavo postavljen, sta skrajno naturalistična in nevarna za mir. Dr. Ahčinovo popoldansko predavanje o socialnem položaju kamniškega okraja je rodilo mnogo predlogov, kako pomagati kmetu in delavcu do boljšega življenja. Ravnatelj I. Dolenc je potem po zamisli J. Ev. Kreka naslikal tip študenta, ki mora poleg vršenja dolžnosti imeti veliko lju-bezen do naroda in bližnjega ter mora zlasti malemu človeku dati priznanja in spoštovanja.

Tretji dan tečaja je imel med sv. mašo nagovor g. Tavčar, C. M., na kar so vsi tečajniki prejeli sv. obhajilo. Ravnatelj in društveni starešina dr. K. Capuder je potem razpravljaval o važnosti vloge, ki jo ima študent v družini, v prosvetnih organizacijah in vsem javnem življenju, zlasti pa se mora izpopolnjevati v lastnem poklicu. Prof. J. Šolar je za tem čisto pri koreninah zagrabil slovenski kulturni problem in v svojem govoru naglašal, da nam ne sme biti deveta briga, če se hočemo ohraniti kot samostojen in kulturn narod. Urednik dr. Al. Kuhar je popoldne v obširnem predavanju pokazal na krvaveče rane našega narodnega telesa in pozival k organiziranemu delu, da se upremo silnemu propagandnemu delu velikih narodov, ki nas hočejo pomandirati in Slovenijo izbrisati iz zemljevidov. Duhovni vodja dr. V. Fajdiga je nato podal nekaj tehtnih misli o katoliški edinosti, ki je danes življenjsko potrebna. Za zaključek je predsednik »Bistrice« pozval vse študente kamniškega okraja, naj se organizirajo in vneto delajo v dijaškem društvu, katerega geslo je: Z Bogom za narod. Nato so bile slovesne pete litanijske z zahvalno pesmijo v grobeljski cerkvi. Tako iz srca je privrela pesem, da je ta prizor vsem ostal v nepozabnem spominu.

Tečaj je v vseh ozirih zelo lepo uspel. Poleg druge duhovščine se je tečaja udeležil tudi kamniški dekan in kanonik g. M. Rihar, ki je ves navdušen pozdravil idealno katoliško mladino. Tečaja se je udeleževalo tudi zastopstvo učiteljstva. Vseh udeležencev je bilo okrog 70. Poleg tesnega sodelovanja med ljudstvom in dijaštvom je tečaj pokazal tudi resno voljo in možnost, reševati vsa vprašanja v duhu krščanske ljubezni in pravice tako, da se nasprotja omilijo.

Resolucije

Na tečaju so bile soglasno sprejete sledeče resolucije:

1. Ker je največja socialna bolezen kamniškega okraja alkohol, zato hočemo delati za treznost in biti kolikor mogoče sami abstinenti.

2. Dijaštvo kamniškega okraja hoče sodelovati s katoliškimi prosvetnimi organizacijami, zlasti z ZFO in VDK.

Kamnik nekdanj

(Nadaljevanje.)

Profireformacijska doba v Kamniku.

Po bridkih skušnjah, ki jih je prestalo versko življenje za časa reformacije v Kamniku, je bilo vnetemu dušnemu pastirju župniku Trebuhanu in drugim njegovim naslednikom največ na tem, da so se verniki temeljito poučevali v verskih resnicah in vadili po raznih bratovščinah in pobožnostih praktično v versko-nravnem življenju. Oživile so se stare bratovščine, kakor: Matere božje (ust. 1400), sv. Primoža (ust. 1389), presv. Trojice (1458), sv. Leonarda (1458); na novo so se pa do l. 1627 ustanovile: sv. Janeza, sv. Mihaela, sv. Marije Magdalene, sv. Ane in sv. Nikolaja. Valvazor nam poleg imenovanih našteva še: sv. rožnega venca, sv. Andreja in Nikolaja (krojaska), sv. Duha (čevljarska), svelega Križa (kramarska), sv. Alojza (kovaška) itd. Seveda je bilo odslej župniku v podporo več gorečih duhovnikov v fari. Zato je poskrbel župnik Trebuhan, ki je poslal 11. decembra l. 1605 dijakona Janeza Pomlada v Videm, da je sprejel tam red mašništva, ter Matija Smiseca, Andreja Pavliča in Jerneja Popotnika, da bi v Vidmu sprejeli štiri nižje redove. L. 1614 pa je istotam bil posvečen Pavel Jugovec iz Kamnika, ki se imenuje 9. februarja 1616 za mestnega kaplana v Kamniku.

12. avg. 1628 je podelil cesar Ferdinand II. ljubljanskemu škofu Tomažu Hrenu in njegovim naslednikom pravico predlagati kamniškega župnika. Doslej je bil namreč patron kamniške fare cesar sam; to pravico je pa priznal 1448 papež Nikolaj V. cesarju Frideriku IV. Ljubljanskim škofom je bilo poslednjemu na tem, da je imel Kamnik dobre dušne pastirje in v zadostnem številu. Postreči so mogli kamniškimi vernikom tem bolj, ker je v tem času nastalo več ustanov za sprejem kamniških mladeničev v ljubljansko semenišče. Tako je napravil 24. IV. 1622 kamniški župnik Kristof Plank ustanovo za 4 dijake, Adam Suppe 1675 za 2, Friderik Škerpin za enega, Valentin Kos l. 1727 za 2. Razven teh je uživalo jezuitsko semenišče od l. 1704 beneficij sv. Marije Magdalene pod pogojem, da vzdržuje v semenišču 3 ali 4 sirove kamniških meščanov.

Zato ni čudno, da najdemo n. pr. l. 1704 poleg župnika dr. Maksa pl. Raspa v Kamniku še 4 aktivne duhovnike: vikar Ivan Pirc, kaplan Gregorij Kamnikar in kaplan Gregor Zupanec, beneficijat sv. Mihaela Friderik Škerpin.

Župnik pl. Rasp.

V tej dobi je opaziti izredno živahno delo za čast božjo in zveličanje duš. V tem dušno-pastirskem delu se je posebno odlikoval župnik pl. Rasp. Mož skozi in skozi prešinjjen pristnega krščanskega duha je z najlepšim zgledom navduševal svoje duhovne sobrate. Vsako nedeljo in praznik je bil že ob 4 zjutraj v spovednici, bil goreč pridigar in tudi sicer storil vse, da bi zatri grešne navade v župniji in navdušil vernike za krepostno življenje. On je tudi pričetnik 40 urne predpustne pobožnosti, katero je za stalno ustanovil njegov naslednik grof Janez Karol Barbo Waksenstein in se je ohranila do danes. Rasp je prvi na Kranjskem obhajal sv. misljon pri sv. Jožefu na žalah: od 18. do 26. julija 1725. Misljon so vodili oo. jezuitje: Bernard Zeroni, Adam Jožef Aparnik, Andrej Zamberger. Drugič je bil na žalah sv. misljon od 28. maja do 5. junija 1746; vodila sta ga jezuita o. Marko Irmel in Primož Lavrenčič. Važno je pripomniti, da je na žale k sv. Jožefu l. 1733 pl. Rasp prestavil pokopališče, a na starem pokopališču sezidal iz lastnih sredstev sedanjo farno cerkev l. 1734, ker je bila stara v nevarnosti, da se poruši. Novo župno cerkev je posvetil 27. junija 1735 knezoškof ljubljanski Feliks grof Schrattenbach. Cerkev sv. Jožefa pa so postavili temeljni kamen že prej, dne 12. sept. 1677, a posvetil je cerkev 23. junija 1686 ljubljanski knezoškof Ziga grof Herberstein.

O veliki radodarnosti župnika Raspa priča poleg iz njegovih lastnih sredstev sezidana cerkev tudi mnogo cerkvenih predmetov: posode, svečniki, obleka, slike, kar se vse še danes rabi v župni in po nekaterih podružnih cerkvah; še celo v Spodnjem in Zgornjem Tuhinju ter v Nevljah se nahajajo sledovi Raspeve darežljivosti. Te cerkve so bile takrat še vikarijati matične cerkve kamniške.

Janez Veider:

Cerkev sv. Mohorja Fortunata v Grobljah

(Nadaljevanje.)

Romarji so prinašali sv. Notburgi v Groblje razne darove. Zato so, kot smo slišali, okrog 1740. začeli prezidavati grobeljsko cerkev. Ob tej priliki je tudi sv. Notburga dobila v cerkvi svojo kapelico in oltar. To je še bolj povečalo njeno češčenje. Po 800 svetih maš je bilo na leto opravljenih na njenem oltarju. Star zapisnik iz te dobe nam pripoveduje o tehle čudežnih uslišanjih pri sv. Notburgi v Grobljah: 1. V grobeljski okolici je, kot že omenjeno, razsajala huda živinska kuga. Jurij Gorjup iz Domžal se je silno prizadeval, da bi se mu kuga ne ugnezdila v hlev, pa se je ni mogel ubraniti. V tej stiski se zateče k sv. Notburgi v Groblje. Tedaj kuga kar naenkrat izgine iz hleva in živina ozdravi. 2. Drugemu domžalskemu kmetu Jakobu Gregoriču je kuga pobrala vola, druga živina pa je zbolela. Ves preplašen moli

k sv. Notburgi in živina naglo ozdravi. 3. Še tretji posestnik iz Domžal Miha Vavpetič je bil hudo prizadet po kugi. Že sta mu poginili dve kravi in druga živina že dva dni ni hotela jesti. Bil je v nevarnosti, da izgubi vso živino. Tedaj se zvečer zaupno zateče k sveti Notburgi. Ko drugo jutro vstane, gre v hlev v strahu, da mu je morda vsa živina poginila. V svoje veliko veselje zapazi, da so jasli prazne in vsa živina zdrava. Iz hvaležnosti hiti v Groblje in dá za sv. mašo sv. Notburgi v zahvalo. 4. Anton Brinjevec je delal na petek pred binkošti na polju. Kar ga pokličejo na občinski pašnik, kjer njegova krava poginja. Ko pride tja, prepusti kravo kožederu in si le kožo izgovori. Nato gre žalosten proti domu. Tedaj zagleda grobeljsko cerkev. Takoj poklekne in prosi sv. Notburgo pomoči. Vrne se nazaj na pašnik, kjer krava naenkrat zdrava vstane in se pridruži ostali živini na paši. 5. Domžalčan Miha Cigan je peljal po bregu dva voza slame. V vsakem vozu je imel vpreženega po enega konja. Prvi voz se iztiri in pade s konjem vred v gosto zaraslo dolino. Pa tudi drugi konj se splaši in se prekucne v dolino. Kmet gre žalosten naokrog v dolino in spotoma moli k sv. Notburgi za pomoč. Prvega konja najde visečega na grmovju. Misleč, da je mrtev, gre tja, da bi ga snel iz grmovja. Toda najde ga čisto zdravega in nepoškodovanega. Drugi konj je ležal še globlje med koreninami. Gospodar misli, da si je noge polomil. Ko mu pomaga na noge, presenečen opazi, da je tudi ta konj popolnoma nepoškodovan.

Toda sv. Notburga ni pomagala samo živini, temveč tudi ljudem. Zapisana so nam tale ozdravljenja: 1. Andrej Klada iz Podgorice je imel hromo hčerko. Brez uspeha je ves trud zdravnikov. Tedaj se oče zateče k sv. Notburgi. Roma v Groblje in obesi pri oltarju sv. Notburge nekoliko deklici odstranjenih las in eno voščeno žensko podobo. Drugi dan opazijo starši, da se deklica more že nekoliko premakniti, dočim je dosedaj vedno nepremično ležala. Kmalu nato pride mengeški kaplan k njim po biro. Starši mu pripovedujejo o bolni deklici. Radi bi dali za sv. mašo v Grobljah. Ker denarja nimajo, mu zanjo dajo pšenice. Na določeni dan pridejo starši s hčerko v Groblje. Toda maše ni bilo, ker je bil duhovnik nujno zadržan. Žalostni se starši vrnejo domov. Četrty dan je bila obljubljena sv. maša. Prav tisto uro, ko se je v Grobljah brala zanjo sv. maša, se je deklica nenadoma dvignila v svoji postelji. Vstala je brez tuje pomoči. V veliko začudenje vseh navzočih so postale njene noge gibčne tako, da je od takrat lahko hodila. 2. Velesovska redovnica Marija Terezija plemenita Petenek je imela na levi roki strašno rakovo rano. Že ji je hotel zdravnik odrezati roko. V tej hudi stiski se nuna zateče k sveti Notburgi in dá v Grobljah za sv. mašo. Roka se je začela vidno boljšati in v nekaj dneh je postala popolnoma zdrava. 3. Janez Koželj je bil pek pri nunah v Velesovem. 6. julija 1739. nenadoma hudo zbolí. Oči so mu osteklenele. Že so mu prižgali mrtvaško svečo. Tedaj svetujejo nune njegovi ženi, naj se zaobljubi, da bo romala k sv. Notburgi v Groblje. Žena to obljubi in pokliče svoje otroke. Vsi pokleknejo in kličejo sv. Notburgo na pomoč. In res. Med molitvijo premakne bolnik oči, pogleda okrog sebe in se skloni pokoncu. Kmalu popolnoma ozdravi in hiti vesel v Groblje, da se zahvali sv. Notburgi za ozdravljenje. 4. Mihec, sin Mateja Habjana iz Topol pri Mengšu, je na smrt zbolel. Nje-

Ko boste potrebovali karkoli za Vašo kuhinjo ali gospodinjstvo, za Vaše gospodarstvo ali Vašo novo hišo, se obrnite na trgovino

Jos. SENICA
DOMŽALE

3. Ker je od Katoliške akcije največ odvisna obnova krščanskega življenja, zato hočemo v svojem okraju duhovnikom pomagati pri zgraditvi Katoliške akcije, zlasti pri vzgoji jedrnih skupin kmečke in delavske mladine.

4. Da bomo zgradili slovensko katoliško skupnost tudi v našem okraju, ki jo ogroža dvojna strokovna krščanska organizacija, hoče dijaštvo po svojih močeh pripomoči k temu, da pride do edinosti v slovenskem katoliškem delavskem gibanju.